

mäteriförrättning den 14 April 1867, emot den årliga afgäld i spannmål från församlingen till bostället eller dess innehafvare, som, jemlikt Kongl. Förordningen den 6 Augusti 1864, angående grunderna och vilkoren för hemmansklyfning och jordafsöndring, kunde varda bestämd att efter medelmarkegångspris årligen utgöras, samt med åliggande för församlingen att föranstalta, det karta öfver den afsöndrade jorden, jemte beskrifning, blefve till boställsinnehafvaren öfverlemnad, för att bland boställets handlingar förvaras; och har vid behandling häraf Riksdagen funnit godt bifalla hvad Eders Kongl. Maj:t i ofvanberörda hänseende behagat föreslå; hvilket Riksdagen får härigenom underdånigst anmäla.

Riksdagen framhårdar etc.

Stockholm den 3 April 1869.

N:o 25.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 3 April 1869.
 — — — — Andra Kammaren den 3 — —

Riksdagens underdåniga Skrifvelse, i anledning af väckta motioner, angående kronobrefbäringsskyldighetens skiljande från jordbruket m. m.

(Stats-Utskottets Utlåtande N:o 30).

S. A. K.

Hos Riksdagen hafva framställningar blifvit väckta derom, att kronobrefbäringsskyldigheten måtte skiljas från jordbruket och öfvertagas af Staten samt att, i händelse kronobrefbäringsskyldighetens öfvertagande af Staten skulle medföra alltför stora olägenheter och kostnader, Staten i sådant fall måtte åtminstone till de distrikt, som i anseende till lokalförhållanden icke af postföring eller därför inrättade postdiligenser hade någon

någon lindring i denna börda, utan jemförelsevis med andra, som egde dessa förmåner, deraf hårdt betungades, lemna skäligt bidrag i förhållande till kostnadernas större eller mindre belopp.

Frågan om kronobrefbärings-skyldighetens reglerande, en jemnare fördelning deraf, dess skiljande från jordbruket eller partiela lindringar i detta besvär, har nästan vid hvarenda riksdag efter införandet af 1809 års statsskick utgjort föremål för Representationens behandling. De flesta af dessa framställningar hafva dock icke föranledt till någon Rikets Ständers eller Riksdagens åtgärd. Det var likväl i anledning af Rikets Ständers underdåniga anhållan, som genom Kongl. Brevet den 4 December 1830 någon lindring uti berörda onus bereddes, i det de brefbäringskyldiga hemmanens åliggande att forsla kronobref med få undantag inskränktes till två dagar i veckan, och Kongl. Cirkuläret den 30 November 1849, hvarigenom åsyftades dels att bereda en jemnare fördelning af ifrågavarande besvär, dels lindring i detsammans utgörande, föranleddes af Rikets Ständers underdåniga skrifvelse den 22 April 1845. De framställningar i ämnet, som sedermera förnyats, hafva deremot lemnats utan afseende, eller, i följd af Ståndens eller Kamrarnes olika beslut, icke föranledt till någon åtgärd.

De ständigt återkommande framställningarne i ämnet synas Riksdagen antyda, att ett icke ringa missnöje råder hos de brefbäringskyldige i afseende å ifrågavarande besvär, äfven sedan det i öfverensstämmelse med nyss åberopade föreskrifter blifvit ordnad. Den allmänna anmärkning kan visserligen här framställas, att hvarje slags beskattning, åtminstone hos en och annan samhällsmedlem, framkallar missnöje, men att tillvaron af sådant icke i och för sig utgör giltig grund för densammans borttagande, derest beskattningen är nödvändig för fyllande af samhällets verkliga behof, och sättet för dess utgörande icke lemnar rum för befogade anmärkningar. Ifrågavarande onus synes dock vara af beskaffenhet, att giltigt fog icke saknas för sadana. Det är bekant, hurusom all skatt ursprungligen utgjordes af naturaprestationer, lämpade dels efter deras behof, som egde tillgodonjuta skatten, dels efter den skattdragandes eller ortens förmåga att åstadkomma de olika slagen af prestationer, men att, i den mån myntväsendet utvecklats och penningen antagit karakteren af allmän värdemätare, det gamla beskattningssystemet fått lemna rum för ett nytt, grundadt på den viktiga omständigheten, att genom penningens bemedling ett sådant utbyte af prestationer och tjänster emellan de olika samhällsmedlemmarne kan ega rum, som icke längre gör det nödvändigt, att den skattdragande åstadkommer just de tjänster eller prestationer, hvaraf den skatteberättigade har behof. Denna viktiga sanning har gifvit anledning dertill, att från beskattningssystemet allt mer och mer uteslutits naturaprestationer eller personliga tjänster, och sådant har skett äfven derföre att dessa till sin natur vanligen äro något obestämda och innebära ett personligt tjänsteförhållande, som för den skattdragande måste kännas tryckande. Redan för mer än tvänne sekler tillbaka eller vid 1642 års riksdag blef derför, i anledning af allmogens klagan, ett likartadt besvär, nemligen skyldigheten att utan betalning lemna Kronans tjänstemän skjuts och förtäring under tjen-

steresor, utbytt emot de i skattetiteln Ränta ännu ingående skjutsfärdspenningarne, och flera andra åtgärder i samma riktning hafva sedermera blifvit vidtagna, för hvilka det blefve för vidlyftigt att här redogöra. Likasom tjänstemännen nu kunna mot betalning anskaffa sig skjuts och andra förnödenheter för tjänsteresor, synes det Riksdagen icke lida tvifvel, att dessa, särdeles i en tid, då så mycket göres för lättade kommunikationer och samfärdseln blifvit lifligare än fordom, lätteligen kunde ombesörja tjänstebrefs fortskaffande. Beviset därför att sådant icke är overkställbart synes äfven ligga till hands i den omständigheten, att, enligt hvad Riksdagen har sig bekant, brefbärings-skyldigheten på åtskilliga ställen, der den å auktion utbjudits, inropats af tjänstemännen sjelfva. Sådant har dock vanligen skett emot temligen hög betalning, emedan beskaffenheten af detta besvär försvårat en täflan med tjänstemännen. Icke heller synes det Riksdagen vara tvifvelaktigt, att tjänstemännen kunde med vida mindre kostnad, än hvar till kronobrefbäringsbesväret nu i allmänhet uppgår, låta fortskaffa sina tjänsteskrifvelser, derest de, mot någon viss ersättning, finge sig ålagdt att derom draga försorg, och om denna ersättning för blifvande tjensteinnehafvare bestämdes till temligen måttligt belopp, torde man därför icke böra befara, att tjänsterna skulle, i brist af sökande, blifva obesatta. Den summa, hvarför kronobrefbärings-skyldighetens utgörande nu stundom å auktion inropas, synes under alla förhållanden icke böra tagas till norm för ersättningen; ty hade man så tillvägagått, då skyldigheten att utan betalning lemna skjuts och förtäring åt tjänstemännen afskaffades, hade ersättningen sannolikt mångdubbelt öfverstigit skjutsfärdspenningarne, enär någon täflan vid inropet af ett så ovisst besvär svårligen kunnat ifrågakomma. Den verkliga kostnaden kommer naturligtvis att väsendtligen bero af tjensteinnehafvarens mer eller mindre omtanke och ushållning. Staten synes emellertid ega rätt att fordra, det ersättningen ej kommer att öfverstiga hvad, med iakttagande af all möjlig sparsamhet, för ändamålet oundgängligen erfordras.

Kronobrefbäringen har, liksom de flesta andra onera och besvär, uteslutande blifvit lagd å jordbruket. Samhällsförhållanden, hvilka det ligger utom ämnet att här utreda, gjorde det måhända till en nödvändighet att under förflutna tider så tillvägagå; men då dessa samhällsförhållanden nu för tiden gestalta sig mycket annorlunda, lærer man svårligen kunna undgå att erkänna, det ifrågavarande besvär numera icke hvilat på en fullt rättvis och billig grund. Jemför man nemligen förhållandet emellan de olika provinserna, så måste man medgifva, att flera landskap i följd af förbättrade kommunikationer och postförbindelser, till hvilka hela landet bidragit, erhållit icke ringa lättnad i detta besvär, under det andra provinser deraf tryckas lika hårdt som fordom. Jemföres åter förhållandet mellan de olika medlemmarne inom samma landskap eller kommun, så har man svårt att finna någon billig grund därför, att utom det en del jordbrukare njuter lindring i utgörandet af detta besvär eller är derifrån befriad, alla andra näringsidkare än jordbrukare icke behöfva i detta besvär det ringaste deltaga, fastän brefbäringen måste anses för alla vara af lika vigt och nytta. Orättvisan häraf blir i samma mån mera synbar som antalet af handlande och andra industriidkare på landet ökas samt, i

följd af jernvägsanläggningarne, större och mindre köpingar å landbygden uppstå, hvilka äro befriade från allt deltagande uti berörda besvär.

Det inkast torde kunna göras, som ofta tillförene blifvit framställt, då fråga uppstått om lindring uti eller upphörande af något bland de talrika besvär eller onera, hvilka nu hvila på den Svenska jorden, nemligen att nuvarande egare förvärfvat jorden med dessa onera och besvär, hvilka tagits i betraktande vid köpeskillingens bestämmande. Om det icke kan förnekas, att förhållandet i allmänhet varit sådant, bör dock icke förgätas, att samma inkast med lika mycket fog kunnat göras emot borttagande af hammarskatten, tiondetackjernet utom bergslag och grundröntan för mjöl- och sågqvarnar, enär jernverks-egaren förvärfvat sitt bruk, masugnsegaren sin hytta samt qvarn- och sågegaren sina verk med beräkning af nämnda onera. Genom borttagandet häraf har en ökad skatteböroda träffat jordbrukaren, enär skattelindring för en klass medför under en eller annan form skatteförhöjning för en annan, såvida statsbehofven på det hela icke minskas, eller lindringen kan erhållas blott genom en ändamålsenligare anordning af sättet för ett besvärs utgörande. Den sednare utvägen synes dock i afseende å kronobrefbäringsskyldigheten kunna anlitas och den utgift Staten skulle få vidkännas för densammas aflyftande från jordbruket torde följaktligen blifva föga kännbar, åtminstone icke jemförlig med den kostnad och de olägenheter, brefbäringsskyldigheten i sitt nuvarande skick för jordbrukaren medför. Jordbrukarens begäran i berörda hänseende torde icke heller böra betraktas såsom obillig, då han villigt deltagit i de ökade beskattningar, som måste antagas hafva blifvit en följd af nyssnämnda näringars frigörande från den ordinarie beskattningen, och de grundskatter, som af ålder hvila på jorden, hafva på sednare tiden icke oväsentligt blifvit ökade i följd deraf, att grundröntan, hvari förut ingick en mängd, persedlar, hvilka icke vidare förekommo i marknaden och följaktligen ej voro underkastade prisstegring, numera blifvit förvandlad i få persedlar, hvilkas pris visat sig vara i stigande. Den så kallade skatteförenklings-komitéen, som uppgjorde förslag till grundröntornas förenkling, uttalade ock den åsigt, att skattejemkning borde småningom beredas på det sätt, att lindring erhöles i en del af de särskilda skattebördor, som, utom grundskatten, tryckte den skattskyldiga jorden.

Innan hufvudsakligt beslut i förevarande fråga fattas, synes det Riksdagen emellertid vara af nöden, att ärendet närmare utredes och att förslag uppgöres angående såväl sättet för kronobrefbäringsskyldighetens skiljande från jordbruket, som den ersättning, hvilken billigtvis bör tilläggas dem, som af kronobrefbäringen hittills egt sig begagna. I anseende till lokala förhållanden torde äfven denna angelägenhet höra i olika län eller distrikt på olika sätt ordnas, men Riksdagen saknar den ort- och detaljkännedom, som för ett sådant ordnande är oundgänglig, hvilken åter vederbörande landsting torde ega. Med hänsyn härtill och hvad för öfrigt nu blifvit i underdanighet anfördt, får Riksdagen underdanigst anhålla, det Eders Kongl. Maj:t, efter landstingens och vederbörandes hörande, angående lämpligaste sättet för kronobrefbäringsskyldighetens skiljande från jordbruket, täcktes låta utreda frågan om de kostnader,

hvarmed en sådan åtgärd antingen för Statsverket eller för de olika länen, derest ifrå-
gavarande skyldighet skulle af dem hvar för sig öfvertagas, må vara förenad, samt
derefter till Riksdagen i ämnet aflåta nådig framställning.

Riksdagen framhärdar etc.

Stockholm den 3 April 1869.

N:o 26.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 5 April 1869.
— — — — Andra Kammaren den 5 — —

*Riksdagens underdåniga Skrifvelse, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Pro-
position, i fråga om upplåtelse under ständig besittningsrätt af åts-
skilliga lägenheter å Kungsörs kungsladugård.*

(Stas-Utskottets Utlåtande N:o 12).

S. A. K.

Sedan, uti en till Eders Kongl. Maj:t ställd och af Eders Kongl. Maj:ts Befall-
ningshafvande i Westmanlands län med skrifvelse den 5 Augusti 1867 öfverlemnad an-
sökning, C. E. Blomberg, Josef Johansson, Enkan Catharina Bergström, C. Lundblad,
A. P. Larsson, C. O. Sundström, P. Olsson, C. E. Lindqvist, A. Lindström och P.
Pettersson, hvilka genom kontrakt med arrendatorn af Kungsörs kungsladugård inom
Kung Carls socken i Åkerbo härad af nämnda län på arrende innehade åtskilliga på
kungsladugårdens egor belägna och å tvänne vid ansökningen fogade, af vederbörande
landtmätare år 1866 upprättade kartor jemte beskrifning, under N:is 1, 2, 3, 4, 5, 6,
33, 41, 54 och 74 upptagna lägenheter om tillhopa 1 tunnland 29,3 kappland, i under-
dånighet anhållit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta nådig Propo-
sition derom, att nämnda lägenheter måtte, emot den afgäld i dagsverken till kungs-